

9. Нейсбит Дж. Мегатренды : пер с англ. / Дж. Нейсбит. – М. : АСТ : Ермак, 2003. – 380 с.;
10. Оржель О. Ю. Особливості європейського врядування / О. Ю. Оржель // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 3 (12). – с. 217 – 223.
11. Пітерс Б. Г. Інтегроване врядування: горизонтальна та вертикальна взаємодія / Пітерс Б. Г. // Демократичний розвиток: вищі державні службовці та політико адміністративні стосунки : матеріали XVIII Міжнар. конгр. з підготов. вищ. держ. службовців, Україна, Київ, 15–17 черв. 2005 р. / уклад. С. В. Соколик. – К., 2005. – С. 27–35.
12. Рудік О. Європеїзація як процес та предмет досліджень / О. Рудік // Європеїзація публічного адміністрування в Україні в контексті європейської інтеграції: матеріали наук.-практ. конф. 17 груд. 2009 р., м. Дніпропетровськ / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2009. – с. 6 – 10.
13. Спиридонова В. И. Бюрократия и реформа: (анализ концепции М. Крозье) / В. И. Спиридонова. – М. : ИФРАН, 1997. – 201с.
14. Теорія та практика європейського врядування : навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, І. Д. Шумляєва, Н. М. Рудік. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2009. – 216 с.
15. Тоффлер Э. Метаморфозы власти. Знание, богатство и сила на пороге XXI века : [пер. с англ.]/Э.Тоффлер. – М. : АСТ, 2009. – 669 с.
16. Фукуяма Ф. Великий разрыв : [пер. с англ.] / Ф. Фукуяма. – М. : АСТ : Ермак, 2003. – 484 с.
17. Шаров Ю. , Чикаренко І. Європейські стандарти публічного управління: проєкція на муніципальний рівень / Ю. Шаров, І. Чикаренко [Електронний ресурс] // Зб. наук. пр. ДРІДУ НАДУ.– 2010 . – Вип. 1 (4). – Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Dums/2010_1/index.html.

Рецензент: Бакуменко В.Д., д.держ.упр., професор.

УДК 338.43:316.422

Алейнікова О.В.,
к.е.н., доц., докторант,
Класичний приватний університет

МЕХАНІЗМ ВИДІЛЕННЯ РЕСУРСІВ ДЛЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ АПК В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Для реалізації диференційованого підходу до застосування способів і розмірів держпідтримки АПК запропоновано механізм виділення бюджетних ресурсів та встановлення пропорцій між джерелами фінансування.

For realization of the differentiated approach to application of ways and the sizes of state support of agrarian and industrial complex the mechanism of allocation of budgetary resources and an establishment of proportions between financing sources is offered.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню проблеми державного фінансування агропромислового комплексу присвячено праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених: В.Я. Амвросова, О.В.

Васюренко, Г.Ф. Жукова, Й.С. Завадського, О.Г.Малій [2], А.М. Мороза, П.Т. Саблука, Н.Я.Якимчук [5] та ін.

На сьогоднішньому етапі розвитку агропромислового комплексу економіки країни залишається актуальним питання створення ефективного механізму виділення коштів для державної підтримки.

Мета статті. Метою статті є викладення результатів, щодо розробки механізму розрахунку рівнів максимальної держпідтримки по «жовтому кошику» залежно від природнокліматичних умов і рівня економічного розвитку регіонів (районів, муніципалітетів) та встановлення пропорцій між джерелами фінансування.

Постановка проблеми. Дослідження механізму нині діючої системи державного управління агропромисловим виробництвом, яка склалася за часів планової економіки, базується на невідлагоджених економічних стосунках підприємств з державою. У процесі реформування й розвитку агропромислового виробництва в цілому по Україні та в її регіонах постають численні проблеми, зумовлені загальним станом розвитку економіки.

Адже розв'язання продовольчої проблеми в Україні та забезпечення продовольчої безпеки держави нерозривно пов'язане з нарощуванням аграрного ресурсного потенціалу. Окреслена проблеми ґрунтується на необхідності комплексного аналізу механізму державної підтримки агропромислового комплексу для виявлення пріоритетних напрямків його розвитку, що згодом можуть стати своєрідним генератором для розвитку окремих галузей і країни загалом.

Процес становлення державної підтримки виробництва й управління нею проходить в агропромисловому комплексі досить складно і не відповідає запитам сучасності. Ось чому важливого значення набувають виявлення та обґрунтування сутності й змісту основоположних механізмів регулювання державної підтримки за їх цільовою спрямованістю, сферами і масштабами впливу. За функціональною спрямованістю і масштабами впливу треба, щоб економічний механізм забезпечував фінансову підтримку сільськогосподарської галузі через розподільні фінансові відносини та ґрунтувався на правових законодавчих актах відповідно до стратегічних і тактичних завдань економічної політики.

Результати. Враховуючи, що в сучасних умовах механізм виділення ресурсів для забезпечення держпідтримки повинен відповідати міжнародним вимогам, особливо зі вступом України у ВТО, а також необхідність забезпечення конкурентоспроможності АПК, пропонується дотримуватися наступних положень і рівень держпідтримки по агрегованому показнику підтримки (АПП) довести, аналогічно Китаю, до 8,5 % до валового виробництва продукції сільського господарства.

Отже, якщо за базу прийняти середньорічний рівень сільськогосподарського виробництва за останні п'ять років, розглядаючи 2005-2009 рр., то на підтримку сільського господарства України

припустимо виділяти на реалізацію заходів „жовтого кошику” 3 969,14 млн.грн.

У середині країни для реалізації *диференційованого підходу до застосування способів і розмірів держпідтримки АПК* по регіонах (районам, муніципалітетам) може бути запропонований наступний механізм виділення бюджетних ресурсів залежно від природнокліматичних умов і рівня економічного розвитку.

Спочатку всі регіони України пропонується розділити на три групи з діапазоном між групами 1,0;

1) *індустріально розвинені*, в яких переважно розвинена промисловість і коефіцієнт співвідношення промислового і сільськогосподарського виробництва (K_{ip}) більше 2, тобто

$$K_{ip} = \text{ВП}_{\text{пр}} / \text{ВП}_{\text{сг}},$$

де K_{ip} - коефіцієнт індустріального розвитку регіону;

$\text{ВП}_{\text{пр}}$ - валова промислова продукція за базовий період, грн.;

$\text{ВП}_{\text{сг}}$ -валова продукція сільського господарства за базовий період, грн.

2) *регіони з відносно розвиненим сільським господарством*, де співвідношення $K_{ip} = 1,0-2,0$;

3) *переважно аграрні регіони*, де $K_{ip} < 1,0$;

Виходячи із значення K_{ip} і застосовуючи до регіонів України індивідуальний підхід, розглядаючи для цього також інші показники (валовий регіональний продукт на душу населення і так далі), регіони України можна розподілити по рівню держпідтримки в рамках «жовтого кошика» на:

- *індустріально розвинені*, де, по аналогії з розвиненими країнами, на підтримку сільського господарства виділяти ресурси відповідно «жовтому кошику» (АПП регіону) у розмірі 5 % до середньорічного виробництва сільськогосподарської продукції;

- *регіони з відносно розвиненим сільським господарством*, де на підтримку сільського господарства виділяти ресурси відповідно «жовтому кошику» у розмірі 8,5 % до середньорічного виробництва сільськогосподарської продукції;

- *аграрні регіони*, де на підтримку сільського господарства, аналогічно країнам, що розвиваються, виділяти ресурси у розмірі 10 % до середньорічного виробництва сільськогосподарської продукції.

У таблиці 1 наведено розрахунок максимальної суми держпідтримки АПК по «жовтому кошику» по регіонах України за пропонованою методикою.

Визначення рівня державної підтримки по регіонах України*

	Значення K_{ip}	Номер групи	Рівень АПШ, %	Базове середньорічне виробництво продукції сільського господарства 2005-2009рр., млн.грн.	Базове середньорічне виробництво промислової продукції, 2005-2009рр., млн.грн.	Сума держпідтримки, млн.грн.
1	2	3	4	5	6	7
Україна	8	1	5	79 382,84	692 149,92	3 969,14
Автономна Республіка Крим	2,94	1	5	3 692,58	10 845,10	184,63
Вінницька	1,96	2	8,5	5 635,12	11 038,16	478,98
Волинська	2,48	1	5	2 902,56	7 212,40	145,13
Дніпропетровська	17,35	1	5	5 951,72	103 275,34	297,59
Донецька	26,72	1	5	4 976,34	132 973,28	248,82
Житомирська	2,47	1	5	3 174,46	7 842,92	158,72
Закарпатська	0,91	3	10	5 983,78	5 442,72	598,38
Запорізька	13,87	1	5	3 589,12	49 780,08	179,46
Івано-Франківська	4,30	1	5	2 462,02	10 591,68	123,10
Київська	3,63	1	5	6 405,34	23 245,72	320,27
Кіровоградська	1,56	2	8,5	3 616,40	5 656,18	307,39
Луганська	18,40	1	5	2 833,62	52 142,90	141,68
Львівська	4,13	1	5	4 257,36	17 597,82	212,87
Миколаївська	5,08	1	5	2 919,76	14 882,02	145,99
Одеська	5,01	1	5	4 188,42	20 976,02	209,42
Полтавська	6,58	1	5	5 251,22	34 564,50	262,56
Рівненська	2,79	1	5	2 805,24	7 844,04	140,26
Сумська	4,24	1	5	2 487,76	10 543,22	124,39
Тернопільська	1,35	2	8,5	2 944,12	3 967,00	250,25
Харківська	6,51	1	5	5 275,08	34 358,06	263,75
Херсонська	1,58	2	8,5	3 517,08	5 562,76	298,95
Хмельницька	2,17	1	5	3 847,74	8 335,02	192,39
Черкаська	2,48	1	5	5 490,80	13 614,82	274,54
Чернівецька	1,25	2	8,5	1 959,06	2 455,68	166,52
Чернігівська	2,35	1	5	3 614,18	8477,20	180,71

* Розраховано автором за даними Держкомстату України

Для розрахунку базового середньорічного виробництва продукції розглянуто 2005-2009 рр. Виходячи з отриманих обсягів виробництва, визначена для кожного регіону максимальна сума держпідтримки сільського господарства по заходах „жовтого кошику”.

Застосовуючи вказаний метод розподілу сум держпідтримки по регіонах, необхідно не перевищувати встановлену по Україні загальну суму держпідтримки - АПП по «жовтому кошику». Отримана таким чином сума максимально дозволеної держпідтримки сільського господарства по регіонах України для фінансування заходів щодо „жовтого кошику” далі має бути розподілена за джерелами надходження. Враховуючи обмеженість як державного (D_6), так і регіональних (P_6), а також місцевих бюджетів (M_6), необхідне фінансування здійснювати комплексно зі всіх трьох вказаних джерел, виходячи із співвідношення:

$$\begin{cases} D_6 + P_6 + M_6 = 100\% \\ D_6:P_6:M_6 = 1:1:1 \end{cases} \quad (\text{з різними комбінаціями пропорцій})$$

З урахуванням вказаного може бути запропонований наступний механізм визначення пропорцій між джерелами фінансування.

Для рівня «Держава-регіон»:

1. Для *індустріально розвинених* регіонів державне бюджетне фінансування заходів щодо „жовтого кошику” має бути зведене з урахуванням специфіки умов виробництва і інших (місцеположення, соціальна значущість і так далі) до мінімуму (0-30%) і основне навантаження передане в регіони (70-100%).

2. Для *регіонів з відносно розвиненим сільським господарством*, де співвідношення $K_{ip} = 1,0-2,0$, частка державного бюджету може бути 30-50% від встановленої суми, а частка регіонального і місцевого бюджетів відповідно 50-70%, складаючи у результаті 100% встановленої для регіону максимальної суми держпідтримки по «жовтому кошику».

3. Для *переважно аграрних регіонів*, де $K_{ip} < 1,0$, частка державного бюджету має бути не менше 50-70% від встановленої суми (табл.2).

Аналогічний механізм розрахунку рівнів максимальної держпідтримки по «жовтому кошику» можна запропонувати в регіонах України по районах, тобто для рівня «регіон-район»

1) *індустріального типу*, в яких переважно розвинена промисловість і коефіцієнт співвідношення промислового і сільськогосподарського виробництва (K_{ipr}) більше 2, тобто

$$K_{ipr} = \text{ВП}_{\text{прр}} / \text{ВП}_{\text{сгр}} ,$$

де K_{ipr} - коефіцієнт індустріального розвитку району;

$\text{В}_{\text{прр}}$ - валова промислова продукція району за базовий період, грн.;

$\text{В}_{\text{сгр}}$ - валова продукція сільського господарства району за базовий період, грн.

2) *райони з відносно розвиненим сільським господарством*, де співвідношення $K_{ipr} = 1,0-2,0$;

3) *переважно аграрні райони*, де $K_{ipr} < 1,0$;

Таблиця 2

Визначення пропорцій джерел державної підтримки по регіонах України*

	Значення K_{ip}	Сума держпід- тримки, млн.грн.	Державний бюджет		Сума держпідтримки з регіонального та місцевого бюджетів, млн.грн.	
			Доля, %	Сума,млн.грн.	Доля, %	Сума, млн.грн.
1	2	3	4	5	6	7
Україна	8	3 969,14	0-30	0,00-1 190,74	70-100	2778,4-3969,1
Автономна Республіка Крим	2,94	184,63	0-30	0,00-55,39	70-100	129,24-184,63
Вінницька	1,96	478,98	30-50	143,69-239,49	50-70	239,49-335,29
Волинська	2,48	145,13	0-30	0,00-43,54	70-100	101,59-145,13
Дніпропетровська	17,35	297,59	0-30	0,00-89,23	70-100	208,31-297,59
Донецька	26,72	248,82	0-30	0,00-74,65	70-100	174,17-248,82
Житомирська	2,47	158,72	0-30	0,00-47,62	70-100	111,10-158,72
Закарпатська	0,91	598,38	50-70	299,19-418,87	30-50	179,51-299,19
Запорізька	13,87	179,46	0-30	0,00-53,84	70-100	125,62-179,46
Івано-Франківська	4,30	123,10	0-30	0,00-36,93	70-100	86,17-123,10
Кіровоградська	1,56	307,39	30-50	92,22-153,69	50-70	153,69-215,17
Луганська	18,40	141,68	0-30	0,00-42,50	70-100	99,18-141,68
Львівська	4,13	212,87	0-30	0,00-63,86	70-100	149,01-212,87
Миколаївська	5,08	145,99	0-30	0,00-43,79	70-100	101,50-145,99
Одеська	5,01	209,42	0-30	0,00-62,83	70-100	146,59-209,42
Полтавська	6,58	262,56	0-30	0,00-78,77	70-100	183,79-262,56
Рівненська	2,79	140,26	0-30	0,00-42,08	70-100	98,18-140,26
Сумська	4,24	124,39	0-30	0,00-37,32	70-100	87,07-124,39
Тернопільська	1,35	250,25	30-50	75,08-125,13	50-70	125,13-175,18
Харківська	6,51	263,75	0-30	0,00-79,13	70-100	184,63-263,75
Херсонська	1,58	298,95	30-50	89,69-149,48	50-70	149,48-209,27
Хмельницька	2,17	192,39	0-30	0,00-57,72	70-100	134,67-192,39
Черкаська	2,48	274,54	0-30	0,00-82,36	70-100	192,18-274,54
Чернівецька	1,25	166,52	30-50	19,96-83,26	50-70	83,26-116,56
Чернігівська	2,35	180,71	0-30	0,00-54,21	70-100	126,49-180,71

* Розраховано автором за даними Держкомстату України

Виходячи із значення K_{ip} і застосовуючи до районів також індивідуальний підхід, розглядаючи інші показники, можна розподілити регіони України на *райони*:

- *індустріального { промислового) типу*, де на підтримку сільського господарства виділяти ресурси відповідно „жовтому кошику” (АПП району) у розмірі 5 % до середньорічного виробництва сільськогосподарської продукції;

- *індустріально-аграрного або аграрно-індустріального типів (промислово-аграрні або аграрно-промислові)*, де на підтримку сільського господарства виділяти ресурси відповідно „жовтому кошику” у розмірі 8,5 % до середньорічного виробництва сільськогосподарської продукції;

- *аграрного (сільського) типу*, де на підтримку сільського господарства виділяти ресурси у розмірі 10 % до середньорічного виробництва сільськогосподарської продукції.

Застосовуючи вказаний метод розподілу сум держпідтримки по районах, необхідно також не перевищувати встановлену для регіону загальну суму держпідтримки (АПП) району для проведення заходів щодо «жовтого кошика».

Для визначення пропорцій між джерелами фінансування в регіоні (між регіональним і районними бюджетами) можна також запропонувати наступний механізм:

1. Для *індустріально розвинених районів промислового типу* регіональне бюджетне фінансування заходів щодо «жовтого кошику» пропонується з урахуванням специфіки умов виробництва і інших (місцеположення, соціальна значущість і так далі) звести до мінімуму (0-30 %) і основне навантаження передати на муніципальний рівень (70-100 %).

2. Для *районів з відносно розвиненим сільським господарством (індустріально-аграрного або аграрно-індустріального типів)*, де співвідношення $K_{ipp} = 1,0-2,0$, частка регіонального бюджету може бути 30-50 % від встановленої суми, а частка муніципального бюджету відповідно 50-70 %, складаючи у результаті 100 % встановленої для району максимальної суми держпідтримки по «жовтому кошику».

3. Для *аграрних районів (аграрного, або сільського типу)*, де $K_{ipp} < 1,0$ частка регіонального бюджету має бути не менше 50-70% від встановленої для району суми.

У Запорізькій області до районів 3-ої групи (переважно аграрним) можна віднести майже 50% всіх районів області (табл.3). У розрахунках за групою промислового розвитку беруть участь 18 з 20 районів області (у Великобілозерському та Приморському районах відсутні промислові підприємства, показники яких використовуються у статистичній звітності).

Угрупування районів Запорізької області за бюджетною підтримкою заходів „жовтого кошику” сільського господарства*

група	Характеристика районів	Значення K_{iPP}	Кількість районів	Доля підтримки з бюджетів, %	
				регіонального	муніципального
1	2	3	4	5	6
1	<u>Індустріально розвинуті:</u> Василівський Вільнянський Запорізький Мелітопольський Пологівський Чернігівський Якимівський	$K_{iPP} > 2,0$	7	0-30	70-100
2	<u>З відносним розвитком сільського господарства, харчовою та переробною промисловістю АПК:</u> Бердянський Веселівський Гуляйпільський	$K_{iPP} = 1,0 - 2,0$	3	30-50	50-70
3	<u>Переважно аграрні:</u> Великобілозерський Кам'янсько-Дніпровський Куйбишевський Михайлівський Новомиколаївський Оріхівський Приазовський Приморський Розівський Токмацький	$K_{iPP} < 1,0$	10	50-70	30-50

* Запропоновано автором

Індекс промислового виробництва по Запорізькій області за 2010 рік в порівняних цінах до 2009 року склав 107,8% (по Україні – 111%). Загальний обсяг реалізованої промислової продукції склав 64,6 млрд. грн. і збільшився у порівнянні з 2009 роком на 27,7 %.

Наростили обсяги реалізації продукції промислові підприємства всіх п'яти міст обласного значення та 14 районів. Найбільше зростання забезпечили підприємства міст Запоріжжя і Енергодар, Василівського, Пологівського і Вільнянського районів. Обсяг реалізації продукції промисловості у розрахунку на одну особу в середньому по області склав 35,7 тис. грн., у т.ч. у містах Енергодар і Запоріжжя – відповідно 152 тис. грн. і 62,5 тис. грн.

У процесі впровадження районами заходів щодо забезпечення ефективного використання енергоресурсів, за підсумками I півріччя 2010 року за показником співвідношення зекономлених паливно-енергетичних ресурсів до загального обсягу споживання енергоресурсів значно випереджають інші території Пологівський (20,3%) і Чернігівський (17,2%) райони. У м. Токмак, Василівському і Запорізькому районах за звітний період економія паливно-енергетичних ресурсів відсутня.

За оцінкою результатів промислового розвитку до групи лідерів увійшли: серед міст обласного значення – міста Запоріжжя, Енергодар і Мелітополь; серед районів – Пологівський, Василівський і Запорізький; останні місця посіли м. Токмак та Кам'янсько-Дніпровський район.

Валова продукція сільського господарства за 2010 рік склала 3592,8 млн. грн., або 101,9 % до рівня 2009 року, у тому числі по сільськогосподарських підприємствах – 1893,8 млн. грн. (97,1 %).

Значно вища за середню урожайність зернових у Великобілозерському (30,7 ц/га), Куйбишевському (26,8 ц/га), Кам'янсько-Дніпровському і Пологівському (по 26,1 ц/га відповідно) районах, найнижча – у Якимівському районі (14,9 ц/га). За урожайністю соняшника лідирують сільгосп підприємства Великобілозерського (18,7 ц/га), Новомиколаївського (18,1 ц/га) та Михайлівського (17,5 ц/га) районів, найнижчі показники – у сільгосп підприємствах Веселівського (12,3 ц/га), Чернігівського (12,5 ц/га), Розівського (12,7 ц/га) районів.

Серед районів найбільшими виробниками м'яса є сільгосп підприємства Оріхівського (13,1% загального обсягу виробництва), Приазовського (13 %) та Михайлівського (11,6 %) районів, молока – Бердянського (26,2 %) та Мелітопольського (13,2 %) районів

За 2010 рік наростили обсяги реалізації м'яса сільгосп підприємства 16 районів, найбільше – Великобілозерського (у 1,52 раза), Новомиколаївського (у 1,43 раза), та Розівського (у 1,4 раза) районів. Скорочення обсягів – у Вільнянському (на 14,6%), Приморському (на 14,3%), Василівському (на 11,2%) та Веселівському (на 4,8%) районах.

На зниження обсягів надоїв сільгосп підприємствами області вплинуло недоотримання молока у порівнянні з 2009 роком сільгосп підприємствами 12 районів. Значно зменшено обсяги виробництва молока у Пологівському та Вільнянському районах (на 45,1% та 38,9% відповідно). Разом з тим, суттєво зросли надої у Василівському (на 24,7%), Великобілозерському (на 17,7%) та Чернігівському (на 16,1%) районах.

Співвідношення показника виробництва продукції тваринництва у розрахунку на 100 га сільгосп угідь серед територій області становило понад 3 рази (мін – 33,07 од. у Якимівському районі, мах – 103,6 од. у Оріхівському районі). Співвідношення між максимальним та мінімальним значеннями показників виробництва сільгосп продукції у розрахунку на 100 га сільгосп угідь (з урахуванням усіх категорій господарств) становило: з виробництва продукції тваринництва – 3,1 рази (Оріхівський район –

103,6 од., Якимівський – 33,1 од.); за чисельністю поголів'я худоби – 3,7 рази (Оріхівський район – 24,5 умов. голів, Якимівський – 6,6 умов. голів).

За оцінкою результатів розвитку та економічної ефективності виробництва сільськогосподарської продукції за 2010 рік у трійку лідерів увійшли Великобілозерський, Оріхівський і Михайлівський райони. Останнє місце посів Якимівський район.

Окрім «жовтого кошику», кошти для підтримки АПК доцільно виділяти по нелімітованому „зеленому кошику”, включаючи всі галузі і сфери АПК [115]. Алгоритм виділення ресурсів пропонується наступний:

1. У кожному регіоні України має бути розроблена довгострокова (на 10-20 років) соціально-економічна програма розвитку, складовим блоком якої повинен стати блок стратегічного розвитку АПК.

2. Відповідно встановленим параметрам програми стратегічного розвитку АПК визначаються потреби в ресурсах за джерелами фінансування, до складу яких мають бути включені: власні кошти організацій АПК і за наявності коштів державного, регіонального і муніципального бюджетів.

3. Виходячи з можливого виділення бюджетних ресурсів, визначаються пріоритетні заходи, які необхідно забезпечити держпідтримкою з урахуванням міжнародних вимог.

4. Вирішуючи питання про виділення бюджетних ресурсів на пріоритетні заходи, необхідно визначити якому напряму, виходячи з вимог ВТО, цей захід відповідає: „блакитному”, „жовтому” або „зеленому” кошику.

5. Визначившись з напрямками бюджетної підтримки АПК, необхідно провести розподіл бюджетних коштів в регіоні по муніципальних утвореннях з наданням ним права розподілу коштів по організаціях, галузях і сферах АПК, які знаходяться в підпорядкуванні муніципальної освіти. По об'єктах, що перебувають в регіональному веденні, розподілом коштів повинні займатися регіональні структури. Можлива також передача частини регіональних повноважень на муніципальний рівень відносно розподілу держпідтримки по регіональних об'єктах права, однак ці питання повинні вирішуватися регіональними органами управління в особистому порядку.

Аналогічно розвиненим країнам, виходячи з принципу забезпечення населення основними продуктами харчування власного виробництва в розмірі не менше 80-100 % від медичних норм, в цілях збереження продовольчої безпеки, по регіонах України, вирішуючи питання забезпечення бюджетної підтримки АПК, також необхідно виходити з вказаного принципу.

Так, якщо в Запорізькій області, що займає площу 27,2 тис.км² (4,5% загальної площі України), задоволення потреб населення в продуктах харчування по медичних нормах досягається не по всіх показниках (табл.4), то необхідно забезпечити підтримку АПК таким чином, щоб у

перспективі ця потреба була задоволена по основних продуктах (м'ясу, молоку та ін.).

Таблиця 4

Виробництво та споживання основних продуктів харчування населенням Запорізької області (на одну особу за рік, кг)*

Показники	2005р.	2006р.	2007р.	2008р.	2009р.
1	2	3	4	5	6
Зерно					
Виробництво зерна у перерахунку на хлібні продукти	966	950	675	1522	1173
Споживання хлібних продуктів (круп, бобов, борошно; хліб та макаронні вироби у перерахунку на борошно)	107,3	108,1	101,7	104,3	101,6
У тому числі: -за рахунок власного виробництва	900,28	878,82	663,72	1459,25	1154
-до медичної норми,%	93,30	94,00	88,43	90,69	88,35
Картопля					
Виробництво	176	197	64	167	110
Споживання	97,7	105,1	101,3	97,4	95,7
У тому числі: -за рахунок власного виробництва	180,01	187,44	63,18	171,46	114,94
-до медичної норми,%	78,16	84,08	81,04	77,92	76,56
Овочі та баштанні продовольчі культури					
Виробництво	160	198	129	153	142
Споживання	135,2	142,8	129,5	139,0	144,3
У тому числі: -за рахунок власного виробництва	118,34	138,65	0,99	110,07	0,98
-до медичної норми,%	104,00	109,85	0,99	106,92	111,00
М'ясо та м'ясопродукти, включаючи субпродукти і жир-сирець					
Виробництво	27,7	29,8	35,4	30,0	29,3
Споживання	39,2	42,1	45,2	49,6	48,9
У тому числі: -за рахунок власного виробництва	70,66	70,78	78,32	60,48	59,92
-до медичної норми,%	47,80	51,34	55,12	60,49	59,63
Молоко та молочні продукти					
Виробництво	205,3	202,7	172,5	166,4	158,0
Споживання	189,3	197,7	185,3	180,6	176,3
У тому числі: -за рахунок власного виробництва	108,47	102,53	93,09	92,14	89,62
-до медичної норми,%	44,02	45,81	43,10	42,00	41,00
Яйця (шт.)					
Виробництво	298	356	331	326	385
Споживання	238	254	254	261	271
У тому числі: -за рахунок власного виробництва	125,21	140,16	130,31	124,90	142,07
-до медичної норми,%	79,33	84,67	84,67	87,00	90,33

* Розраховано автором за даними Держкомстату України

Враховуючи обмеженість бюджетних ресурсів багатьох регіонів і муніципальних утворень і низьку забезпеченість продуктами харчування населення, доцільно підтримку АПК розбити на два етапи:

1-й етап - забезпечення *споживання* продуктів харчування населенням по медичних нормах (за рахунок всіх каналів: власного виробництва, міжрегіонального продуктообміну, імпорту);

2-й етап - забезпечення населення основними продуктами харчування власного виробництва на 80-100 %.

Висновки. Так, в Запорізькому регіоні на 1-му етапі необхідно забезпечити населенню можливість споживання картоплі, овочів, молока і яєць по медичних нормах за рахунок розвитку власного виробництва, інфраструктури, збільшення об'ємів і зниження витрат на ввезення *продовольства*.

На 2-му етапі необхідно забезпечити зростання виробництва всіх основних видів сільськогосподарської продукції (зерна, картоплі, овочів, молока, м'яса і яєць) в найбільш сприятливих районах. Це дозволить постійно забезпечити населення Запорізької області основними продуктами харчування (м'ясо, молоко та ін.) по медичних нормах.

Таким чином, на перспективу можуть бути збережені, а у ряді регіонів і збільшені надходження коштів по вказаних вище напрямках держпідтримки.

Використані джерела інформації:

1. Закон України від 04.02.2009 № 922-УІ "Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання негативним наслідкам впливу світової фінансової кризи на розвиток агропромислового комплексу"//Урядовий кур'єр.-17.03.2009 р. – № 47.
2. Малій О.Г. Удосконалення фінансової підтримки аграрного виробництва // Економіка АПК. – 2005. – № 3. – с. 97–107.
3. Статистичний збірник „Регіони України” за 2010 рік. Частина II./ [за ред. О.Г.Осауленко]. - К.: Держкомстат.- 2010.- 805 с.
4. Статистичний збірник „Сільське господарство України” за 2009 рік. / [за ред. Ю.М. Остапчука].- К. : Держкомстат України. – 2010. – 376 с.
5. Якимчук Н.Я. Теоретико-методологічні питання управління державними фінансами / Н.Я. Якимчук // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. праць. – О., 2006. – Вип. 19. – с. 208– 211.

Рецензент: Корецький М.Х., д.держ.упр., професор.